

Διεπιστημονικό Συνέδριο

Ιατρική Ευθύνη & Βιοηθική

II

Σύγχρονες προσεγγίσεις
και προοπτικές του μέλλοντος

Πρόεδρος Συνεδρίου

Μαρία Κανελλοπούλου-Μπότη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Επιστημονική Ευθύνη του Συνεδρίου

Μαρία Κανελλοπούλου-Μπότη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Φερενίκη Παναγοπούλου-Κουτσατζή, ΔΝ, Ειδική Επιστήμων ΑΠΔΠΧ

Χορηγία: ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΕΒΕ
www.nb.org

Διεπιστημονικό Συνέδριο

Ιατρική Ευθύνη & Βιοηθική

II

Σύγχρονες προσεγγίσεις
και προοπτικές του μέλλοντος

Παρασκευή, 14 Μαρτίου - Σάββατο, 15 Μαρτίου 2014

Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, Εφετείο Αθηνών,
Δέγληρη 2 & Λεωφόρος Αλεξάνδρας

με τη συνεργασία της E-THEMIS

Χορηγία: ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΕΒΕ
www.nb.org

Παρασκευή, 14 Μαρτίου 2014

14:30 - 15:30, Εγγραφές

15:30 - 15:45, Χαιρετισμοί

15:45 - 16:00, **Κωνσταντίνος Χριστοδούλου**, Παρουσίαση του τόμου Ιατρική Ευθύνη και Βιοηθική (Πρακτικά Συνεδρίου 2013), **Μαρία Κανελλοπούλου-Μπότη**, **Φερενίκη Παναγοπούλου-Κουτνατζή** (επιμ.)

Αστική ιατρική ευθύνη

16:00 - 17:15, Πρόεδρος: **Απόστολος Γεωργιάδης**

- Βασίλειος Ταρλατζής**, Επιπλοκή ιατρικής πράξης - θεραπευτικός κίνδυνος - ιατρικό σφάλμα - lege artis ιατρική πράξη: Χρήσιμες ιατρικές έννοιες για τους εφαρμοστές του δικαίου
- Δήμητρα Παπαδοπούλου-Κλαμαρή**, Η έννοια της ιατρικής ομάδας
- Πηνελόπη Αγαλλοπούλου**, Ο ρόλος των οικειών κατά τη λήψη αποφάσεων για το τέλος της ζωής ενός νοσηλευόμενου ασθενούς
- Κωνσταντίνος Χριστοδούλου**, Το ζήτημα της αρχής της ζωής από πλευράς μεθοδολογίας του δικαίου

- Ιωάννης Παπακωνσταντίνου**, Ζητήματα ασφάλισης για ιατρική αμέλεια

Βιοηθικές προσεγγίσεις

17:15 - 18:30, Πρόεδρος: **Μυρτώ Δραγώνα-Μονάχου**

- Ανδρέας Καραμπίνης**, Τέλος ζωής στην εντατική: Βιοηθικοί και νομικοί προβληματισμοί
- Ευάγγελος Πρωτοπαπαδάκης**, Ιατρικό καθήκον και εξαπάτηση του ασθενούς: Οι θεραπείες placebo
- Ελένη Καλοκαιρινού**, Η αναπαραγωγική αυτονομία και η ηθική ευθύνη: Σκέψεις για τις τεχνικές της ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής
- Φερενίκη Παναγοπούλου-Κουτνατζή**, Δικαίωμα γνώσεως του δότη γεννητικού υλικού
- Χριστίνα Ακριβοπούλου**, **Μαρία Ασπρούδη**, Νομικά και ηθικά διλήμματα στις στειρώσεις

18:30 - 18:45 Διάλειμμα

Debate: Συστήματα αστικής ιατρικής ευθύνης: ευθύνη από πταίσμα ή αντικειμενική ιατρική ευθύνη;

18:45 - 19:15, Πρόεδρος: **Ιωάννης Καράκωστας**

- Μάρω Καφιώτη-Φεργάδη**, Συστήματα No-Fault ιατρικής ευθύνης: η λύση στο πρόβλημα
- Μαρία Κανελλοπούλου-Μπότη**, No-Fault συστήματα ιατρικής ευθύνης: η ενδυνάμωση μιας εγγενούς συστηματικής αδικίας

Ποινική ιατρική ευθύνη

19:15 - 20:30, Πρόεδρος: **Λεωνίδας Κοτσαλής**

- Ελισάβετ Συμεωνίδου-Καστανίδου**, Ιατρική ποινική ευθύνη από αμέλεια
- Μαρία Καϊάφα-Γκμπάντι**, Ποινική ιατρική ευθύνη από αμέλεια σε πεδία κατανομής αρμοδιοτήτων
- Αθανάσιος Πλεύρης**, Τα δικαιώματα του ασθενούς στις κλινικές δοκιμές φαρμάκων, ειδικώς στην έρευνα με σκευάσματα placebo

- Ευτύχης Φυτράκης**, Ιατρικό σφάλμα και ποινική ευθύνη του ψυχιάτρου
- Δημήτριος Αναστασόπουλος**, Ζητήματα απόδειξης στην ιατρική ποινική ευθύνη

Σάββατο, 15 Μαρτίου 2014

Γενικά Ζητήματα Βιοηθικής

9:45 - 11:00, Πρόεδρος: **Λάμπρος Κοσίρης**

- Γιώργος Παπαντωνίου**, Οι γνώμες της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής Κύπρου (λύσεις και αναζητήσεις)
- Πόπη Καλαμπούκα-Γιαννοπούλου**, Τα δικαιώματα των ασθενών στην παροχή διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης
- Θεόδωρος Τροκάνας**, Διαμεσολάβηση και Βιοηθική
- Νίκος Κούτρας**, Η Επιτροπή Βιοηθικής του Συμβουλίου της Ευρώπης: πλαίσιο λειτουργίας, τάσεις και προβληματισμοί

Παρέμβαση: **Αθανάσιος Παναγιώτου**, Αναφορά ιατρικών σφαλμάτων και ασφάλεια ασθενών

Ηθικοδεοντολογικές και θεολογικές προσεγγίσεις

11:00 - 12:00, Πρόεδρος: **Γεωργία Ξανθάκη-Καράμανου**

- Αρχιμανδρίτης Μακάριος Γρινιεζάκης**, Προβληματισμοί της Θεολογίας για τα σύγχρονα βιοηθικά διλήμματα
- Γεώργιος Στείρης**, Θέματα ιατρικής ηθικής και δεοντολογίας στην Αναγέννηση
- Γεράσιμος Ρηγάτος**, Καθοδηγούμενη αυτοκτονία-ευθανασία στους Βρυκόλακες του Ερρίκου Ίμνεν
- Ελένη Βουλιγέα**, **Μαρία Σιταρά**, Η ιατρική και ο αρχαίος ελληνικός κόσμος

12:00 - 12:15 Διάλειμμα

Νομικές ενώσεις του ίδιου φύλου

12:15 - 13:15, Πρόεδρος: **Τζούλια Ηλιοπούλου-Στράγγα**

- Θεοφανώ Παπαζήση**, Νομοθετικές ρυθμίσεις της διεμφυλικότητας
- Σπύρος Βλαχόπουλος**, Η προβληματική των νομικών ενώσεων προσώπων του ίδιου φύλου
- Τάνια Κυριάκου**, Προς μία νέα μορφή οικογένειας
- Κωνσταντίνα Ροϊδη**, Εναλλακτικές μορφές οικογενειακής αποκατάστασης παιδιών (υιοθεσία-αναδοχή) από ομόφυλα ζευγάρια ή ομοφυλόφιλα άτομα

Γενικά Ζητήματα Βιοηθικής

13:15 - 14:15, Πρόεδρος: **Ευγενία Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου**

- Ισμήνη Κριάρη**, Η έκθεση της UNESCO σχετικά με τα δικαιώματα ευπαθών ομάδων
- Ελένη Γιαμαρέλλου**, Το τέλος των Αντιβιοτικών; Μία προσωπική Ιατρική Ευθύνη
- Μαρία Γεωργίου-Θεοδωροπούλου**, Προβλήματα και περιορισμοί στην ανάλυση του DNA για ιατροδικαστικούς σκοπούς
- Δημήτρης Ζωγραφόπουλος**, Ζητήματα βιοηθικής στο σύγχρονο εργατικό δίκαιο

14:15 - 14:45 Διάλειμμα

Η πληροφορία στην υγεία - Προσωπικά δεδομένα

14:45 - 15:45, Πρόεδρος: **Γιώργος Μπώκος**

- Ευγενία Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου**, Προσωπικά δεδομένα και ιατρική έρευνα
- Ελιζαμπέτα Μίκα**, Οικονομικός και κλινικός έλεγχος των ιδιωτών παρόχων υπηρεσιών υγείας από ιδιωτικές ελεγκτικές εταιρίες για πρώτη φορά στην Ελλάδα. Ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, φάκελος ασθενούς, υπεύθυνος επεξεργασίας
- Ανεστάκης Δοξάκης**, **Δημήτρης Γούλας**, Δωρεά οργάνων σώματος για ερευνητικούς σκοπούς: Η σύσταση και λειτουργία της Πανελλήνιας Βιοτράπεζας Νευρολογικών Νοσημάτων
- Στέλλα Βαζαίου**, **Πέτρος Κωσταγιόλας**, **Γιώργος Αλεξιάς**, Ο ρόλος της πληροφοριακής συμπεριφοράς ιατρών και ασθενών στη λήψη ιατρικών αποφάσεων

Η συναίνεση του ασθενούς

15:45 - 16:45, Πρόεδρος: **Κωνσταντίνος Χριστοδούλου**

- Μαρία Κανελλοπούλου-Μπότη**, Η αποτυχία της ενημερωμένης συναίνεσης στην ελληνική νομολογία
- Ανδρέας Αγάθος**, Η επικοινωνία και η πληροφορημένη συναίνεση του ασθενούς στην καρδιοχειρουργική
- Αμαλία Γιαννοπούλου**, Κλινικές μελέτες στην ψυχιατρική: πληροφορημένη συναίνεση και οι συνέπειες στο ερευνητικό προϊόν
- Όλγα Κουρή-Καλλέργη**, Επικοινωνία και πληροφορημένη συναίνεση στον προγεννητικό έλεγχο

Ειδικά Ζητήματα Βιοηθικής

16:45 - 17:45, Πρόεδρος: **Κατερίνα Φουντεδάκη**

- Αλεξάνδρα Βάρκα-Αδάμη**, Καινοτομίες του Ν 3984/2011 για τη δωρεά οργάνων και μεταγενέστερες παλινδρομήσεις
- Κωνσταντίνος Δέλτας**, Σύγχρονες Βιοτράπεζες και προαγωγή της έρευνας μέσω της ανταλλαγής βιολογικού υλικού και ιατρικών αρχείων: Βιοηθικές προεκτάσεις
- Αναστάσιος Καντιάνης**, Ποινικές όψεις της μετάβασης από το θεραπευτικό στον παρηγορικό στόχο σε ασθενείς ανιάτων χρόνιων θανατηφόρων νόσων
- Εμμανουήλ Λασκαρίδης**, Τηλείατρική και αστική ευθύνη

17:45 - 18:00 Διάλειμμα

18:00 - 19:00, Πρόεδρος: **Ισμήνη Κριάρη**

- Στέφανος Μανταγός**, Ηθικά διλήμματα στη νεογονολογία
- Αθανάσιος Παπαβασιλείου**, Ηθική Φιλοσοφία και νέα Ιατρική: Γεφυρώνοντας το χάσμα
- Χρήστος Τσόπελας**, Ηθικά διλήμματα στην καθημερινή άσκηση της ψυχιατρικής
- Μαρία Βασιλειάδου**, Νευροηθική, αξιολογικός έλεγχος και ψυχική υγεία

19:00 - 19:15 Συμπεράσματα του συνεδρίου